

Последњих година били смо сведоци ситуације у којој се уочи практично свих избора у Србији (парламентарних, председничких и локалних) у предизборним надметањима користе и потежу различита питања спољне и унутрашње политике. То је на неки начин нормално и уобичајено и у другим парламентарним демократијама широм Европе и света. Ипак, Србија има специфичан однос према Европској унији, обзиром да наша земља још није постала њена чланица, и да се на том путу није посебно напредовало. Сви знамо да је главни услов постављен од стране званичног Брисела био «успешна сарадња са Хашким трибуналом». Такође знамо да овај услов није испуњен и поред чињенице да су Србија и Република Српска до сада испоручиле велики број хашких оптуженика у последњих осам и више година, укључујући и највише државне и војне руководиоце. Највећи број грађана Србије је до последњих месеци имао афирмативан став према уласку у Европску унију, за разлику од става о евентуалном уласку у НАТО (чему се изричито противи највећи део популације). Међутим, овде велики заплет настаје поводом процеса директног мешања политике ЕУ по питању Косова и Метохије почетком 2008, када се тамо шаље мисија Еулекс, а већи број најзначајнијих земаља ЕУ признаје *de jure* фантомску државу Косово. Дакле, главна расправа и деоба настаје у самој влади Србије, међу политичким странкама и у јавном мњењу, не по питању односа према ЕУ у будућности и начелне заинтересованости према европским интеграцијама, већ по питању конкретног момента и околности које се постављају пред ову владу у оставци. Исто тако, пада у очи да су политичке вође и чланови владе из редова ДС и Г 17 Плус, прогласили владу ненадлежном да потпише ратификацију споразума са Русијом (Јужни ток), пре избора 11. маја, а да је у односу на споразуме са ЕУ сматрају надлежном.

У исто време, челници Европске уније из Брисела покушавају да подрже «проевропске снаге» у Србији уочи парламентарних избора. Као подршка, нуди се потписивање Споразума о стабилизацији и придруживању са Србијом (ССП) и олакшавање визног режима. [\(1\)](#) Потписивање Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) 29. априла у Луксембургу од стране потпредседника владе Србије Божидара Ћелића, уз присуство председника Србије Бориса Тадића, изазвало је контрадикторне реакције у земљи, како у оквиру саме владе, тако и међу парламентарним политичким странкама,

али и међу самим грађанима. (2) Међу кључним аргументима за потписивање Споразума о стабилизацији и придруживању, његове присталице наводе да је то важан корак ка приступању Европској унији, а у исто време да он јача «роевропске снаге» у политичкој утакмици уочи избора 11. маја, или, како кажу представници ДС, Г 17 Плус и коалиције окупљене око њих на чијем је челу Борис Тадић, «да предстојећи избори представљају својеврстан референдум за и против ЕУ». У овом тренутку и под овим околностима, противници потписивања ССП углавном истичу да роевропски пут није споран, али да сада није најповољнији тренутак за то, нарочито после слања мисије ЕУ на Косово и Метохију, и чињенице да је већи број земаља уније већ признао фантомску државу Косово. Председник владе Војсилав Коштуница, као и сви њени чланови из редова ДСС и Нове Србије противе се потписивању ССП у овом тренутку, што је такође и чврста позиција Српске радикалне странке, а у нешто блажем облику и СПС, док од парламентарних странака у постојећем сазиву Скупштине чин потписивања подржава ЛДП. Међутим, мишљења сам да се и поред потписивања ССП на овај начин, постојећи проблем на релацији ЕУ – Србија није решио, већ да и даље постоји, а замка је у следећем:

Прво, Европска унија покушава да ССП пропрати додатном одредбом да ће његова ратификација у земљама ЕУ уследити само после његове претходне ратификације у Скупштини Србије. Међутим, сама чињеница да је ССП ратификован у Србији, не значи и почетак његове ратификације у Европи. У овом случају, пошто је споразум потписан, може доћи до већ виђеног развоја ситуације. Дођу ли на власт Коштуница и Николић, тешко је очекивати да они због свог става о Косову одмах ратификују ССП. С друге стране, дође ли на власт «демократски блок Тадића» - чак и у случају да Србија ратификује ССП, представници ЕУ ће своју ратификацију моћи да условљавају сарадњом са Хагом, а можда и другим разлозима (што значи да га неће потврдити у догледно време). О овоме у прилог говоре и натписи у француској штампи данас и јуче (29. и 30. априла) који у први план истичу да је за ЕУ и даље услов за оживљавање овог споразума сарадња са Хагом и, пре свега, испоручивање Младића. (3) Све у свему, ССП може имати исту улогу и судбину коју сада има и јануарски гасни споразум са Русијом – потписан да примамима бираче, а потом заборављен.

(4)

Што се визног режима тиче, без обзира на добронамерне изјаве Солане и Рупела читав низ земаља одлучно се противи олакшавању визног режима са Србијом. Поред осталих, у питању су чак и доминантне државе Европске уније, пре свега Немачка и Француска. Свака од њих се руководи примарно својим интересима, па тако оне сада немају мотива да се визни споразум са Србијом побољша. Ове земље су већ постигле свој примарни жељени циљ у односу са Србијом по питању миграната и визног режима, претходним потписивањем споразума о реадмисији, на темељу којег сада «чисте» своје тло од дошљака са Балкана. И званични Берлин и Париз већ су обавестили Брисел да неће пристати на било какво поједностављивање процедуре издавања виза за држављане

Пише: Драган Петровић
среда, 07 мај 2008 23:52

Србије или укидање плате за визе. Једини уступак према званичницима у Европској унији («пријатељима Србије») – Солани и Рупелу учињен је тиме што су званични Берлин и Париз за сада пристали да не наглашавају своје ставове пре 11. маја.

Било би добро за саму Србију да се после избора 11. маја, «спусти лопта» по овим питањима и да се укупна ситуација детаљно проанализира са аспекта државног интереса, што је нарочито одговоран задатак будуће владе.

(аутор је научни сарадник Института за политичке студије у Београду, www.petrovicdrag.com)

Фусноте:

1. «Политика» од 9 априла 2008, чланак «Солана нуди споразум, Холанђани блокирају» и лист «Данас» такође од 9.априла чланак «За потписивање споразума са Србијом пре избора», као и више других чланака у различитим средствима информисања на наведену тему.

2. Видети у вези овога извештаје електронских медија 29. априла и дневних новина 30. априла.

3. У чланку у Монду (30. април) под насловом «ЕУ и Србија потписали споразум као први корак у међусобном приближавању» напомиње се да је за његово оживљавање неопходна пуна сарадња са Хагом укључујући и испоруку Младића, на чему су посебно инсистирали политички представници Холандије и Белгије. У сличном тону су и извештаји у Figaro-у (30. април) под насловом «Приближавање ЕУ и Србије је почело». Figaro

потцртава да је ово «подршка проевропским снагама у Србији док са друге стране постоји јак националистички блок, који у први план ставља питање Косова и Метохије».

Погледати

www.lemonde.fr

чланак под насловом

«

L'Union Europeenne et la Serbie signent un premier accord de rapprochemen

Пише: Драган Петровић
среда, 07 мај 2008 23:52

» И

www.lefigaro.fr

«

Le rapprochement UE – Serbie a commence

» у бројевима за 30. април

4. Видети чланак у “Политици” од 30. априла “Споразум са ЕУ потписан, Србија подељена”, нарочито изјаву Горана Свилановића којом се објашњава да је непосредни економски интерес за Србију, од потписивања ССП, веома мали, чак фиктиван. «Свилановић истиче да Србија већ ужива све те привилегије и да не говори истину онај ко каже да у Србију након потписивања ССП-а долази још новца».